
Režisér Dušan Hanák oslávi tento mesiac 75 rokov

Režisér Dušan Hanák (1938) patrí k najvýznamnejším režisérom slovenskej kinematografie. Spolu s Jurajom Jakubiskom a Elom Havetom tvorili na konci 60. rokov mladú generáciu slovenských filmárov, ktorá vstúpila do kinematografie veľkolepým spôsobom. Priniesli modernosť filmového výrazu, myšlienkovú hĺbku a nový prístup k realite. Dušan Hanák si 27. apríla 2013 pripomenie významné jubileum, oslávi 75. výročie narodenia.

Slovenský režisér a scenárista Dušan Hanák sa narodil v Bratislave. Tu navštevoval gymnázium, po ktorého absolvovaní sa v roku 1956 zamestnal ako technický úradník a po vojenskej prezenčnej službe pracoval ako baník v ostravsko-karvínskom revíri. Potom nastúpil na pražskú FAMU, kde v rokoch 1960 – 1965 študoval odbor réžie. Po absolvovaní vysokej školy prišiel Hanák ako režisér do Štúdia krátkych filmov a od roku 1968 pôsobil v Štúdiu hraných filmov v Bratislave. Počas tohto obdobia nakrútil 20 krátkometrážnych dokumentárnych filmov. Vtedy vznikli jeho snímky *Artisti*, *Učenie*, *Výzva do ticha* (všetky v roku 1965), ďalej *Prišiel k nám Old Shatterhand* (1966), *Omša* (1967), *Deň radosti* (1972) a mnohé ďalšie, ktoré získali významné domáce i zahraničné ocenenia, napríklad v Oberhausene, Montevideu, v Paríži a na rôznych ďalších festivaloch. Ako jediný z režisérskej generácie debutujúcej na konci 60. rokov prešiel Hanák viacročnou skúsenosťou dokumentaristu.

Dlhometrážne filmy začal Hanák nakrúcať až po okupácii Československa, pričom viaceré z nich boli po svojom vzniku zakázané. Svoj celovečerný hraný debut 322 nakrútil v roku 1969 a vzápätí zaň získal Veľkú cenu na MFF v Mánheime. „*Prišiel som s motívom viny hlavného hrdinu, ktorý sa kedysi angažoval v čistkách a v akcii združstevňovania a zaujal ma rozpor, že táto postava by mohla byť dobrým človekom,*“ spomína na film Dušan Hanák a pokračuje: „*Pomáhal mi pri tom aj môj silný osobný pocit relativity hodnôt. Navyše, v tom období sa akosi nehodilo, aby vo filme mladého režiséra bol ústrednou postavou komunista. Moji kolegovia z novej vlny mali rovnako ako ja iné kritérium hodnôt – boli sme zameraní na život autentických ľudí z ulice a stranícki funkcionári k nim nepatrili.*“ Jeho dlhometrážny dokumentárny film *Obrazy starého sveta* z roku 1972 o ľuďoch žijúcich na okraji civilizácie sa s veľkým úspechom premietal v mnohých krajinách sveta, ale až po sedemástich rokoch, keď bol uvoľnený z trezoru. Získal nomináciu na Oscara, festivalové ocenenia Zlatý sestercius v Nyone, Grand Prix v Mníchove, Alcan Prize v Montreale, Cenu Don Quijote, Cenu Asociácie losangeleských filmových kritikov za najlepší dokumentárny film a mnohé ďalšie, dodnes je jedným z najžiadanejších slovenských filmov v zahraničí. Medzinárodný úspech získali aj jeho hrané filmy *Ružové sny* (1976) a ďalší zakázaný film *Ja milujem, ty miluješ* (1980), ktorý bol uvedený až po ôsmich rokoch od svojho vzniku na MFF v Berlíne, kde získal Strieborného medveďa za najlepšiu réžiu. Svoj druhý

dlhometrážny dokument *Papierové hlavy* o vzťahu občana a moci nakrútil Dušan Hanák v roku 1995 a získal zaň hlavnú cenu Golden Spire na MFF v San Franciscu. Retrospektívy jeho filmov sa konali v San Reme, La Rochelle, Châteauroux, Paríži, Berlíne, Lipsku, Chicagu, v Múzeu moderného umenia v New Yorku a v mnohých amerických mestách a univerzitách.

Okrem svojej filmovej tvorby je Dušan Hanák aj autorom knihy textov a fotografií *Slepec a nahá slečna* (1999) a *Záznamy a odkazy* (2006). Bol predsedom Asociácie slovenských filmových režisérov a zakladajúcim prezidentom Slovenskej filmovej a televíznej akadémie (1996 – 1998), od roku 1992 tiež pôsobí ako pedagóg na Filmovej a televíznej fakulte VŠMU v Bratislave, kde sa v roku 1993 stal docentom a v roku 1998 profesorom. V roku 2004 bol ocenený štátnym vyznamenaním Pribinov kríž I. triedy „za mimoriadne významné zásluhy o kultúrny rozvoj Slovenskej republiky“ a v roku 2006 získal Cenu za celoživotné dielo na Medzinárodnom festivale umeleckých filmov v Bergame.

V najnovšom čísle mesačníka o filmovom dianí na Slovensku Film.sk 4/2013 pri príležitosti jeho výročia sa nad jeho tvorbou zamýšľa význačný filmový publicista Pavel Branko. „*Tvorba Dušana Hanáka neimponuje rozsahom – päť celovečerných hraných kinofilmov, sedem televíznych, z toho niektoré krátke, osem žánrovo odlišných dokumentárnych alebo reflexívnych, z toho dva celovečerné. Vzhľadom na časový rozsah – 1963 až 1995 – to nie je veľa. Ako to, že napriek tomu patrí Hanákovo dielo u nás k najzávažnejším, a to nielen v rámci Slovenska? Najlepšiu odpoveď na položenú otázku dal asi sám režisér, keď roku 1988 v rozhovore podotkol, že film sa nevymýšľa, film sa žije. Vyslovil to všeobecne, hoci iste vie, že to platí iba o menšine, pre ktorú film nie je cesta k peniazom a sláve, ale rehoľa založená na kariérovzdornej askéze. Takže hoci sa Hanák tvorivo vyvíjal a takmer každým ďalším filmom vstupoval esteticky na nový kontinent, vyhýbajúc sa vyšliapaným chodníčkom, zároveň ostával verný etickému imperatívu, ktorý ho bezpečne viedol tak obdobiť slobody 60. rokov, ako aj rozbúrenými vodami normalizácie.*“

X X X

Tvorba Dušana Hanáka – z ponuky predajne Klapka.SK (www.klapka.sk):

- publikácia: Dušan Hanák: 3 scénáre
- DVD 3x Dušan Hanák (322 / Ružové sny / Ja milujem, ty miluješ)
- DVD Obrazy starého sveta
- DVD Papierové hlavy
- DVD 322
- DVD Ružové sny
- Collection Slovaque (kolekcia Hanákových filmov na DVD francúzskeho vydavateľstva Malavida: 322 / Ružové sny / Ja milujem, ty miluješ / Obrazy starého sveta / Papierové hlavy)

Slovenský filmový ústav (SFÚ)

Slovenský filmový ústav (SFÚ) je jediná štátna organizácia v oblasti audiovizízie na Slovensku. Jej hlavné úlohy, činnosti a pôsobnosť definuje audiovizuálny zákon č. 343/2007 Z. z. Súčasťou SFÚ je špecializovaný filmový archív. Tvoria ho jedinečné filmové a s filmom súvisiace archívne fondy a zbierky, ktoré sú základom audiovizuálneho dedičstva SR.

Kontakt: Slovenský filmový ústav, Grösslingová 32, Bratislava, www.sfu.sk.

Predajňa Slovenského filmového ústavu – Klapka.sk

Predajňa Klapka.sk sa orientuje na ponuku audiovizuálnych diel, odbornej literatúry a sprievodných grafických materiálov. V predaji má publikácie, časopisy, DVD nosiče z produkcie SFÚ a ďalších slovenských či zahraničných vydavateľstiev, ale aj soundtracky, plagáty a fotosky k slovenským i zahraničným filmom. Ponúka aj možnosť internetového predaja.

Kontakt: Klapka.sk, Grösslingová 43, Bratislava, www.klapka.sk.

Kino Slovenského filmového ústavu – Kino Lumière

Kino Lumière premieta domáce a zahraničné filmové diela, ktoré inde priestor na uvedenie nemajú. Jeho prioritami sú slovenský film, európska kinematografia a archívne kino. Uvádza pravidelné cykly a v jeho priestoroch sa konajú aj prehliadky a festivaly. Sprístupnené sú dve kinosály na prizemí, vstupné sa pohybuje od 2,00 € do 4,00 €.

Kontakt: Kino Lumière, Špitálska 4, Bratislava, www.aic.sk/kinolumiere, www.navstevnik.sk